

ברייתא 1

ברייתא 2

<p>בגואל ישראל מאריך, ובחזרתה הוא אומר: מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך גואל ישראל. והן עונין אחריו אמן. וחזן הכנסת אומר להם: תקעו בני אהרן תקעו!</p> <p>וחוזר ואומר¹: מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך זוכר הנשכחות. והן עונין אחריו אמן. וחזן הכנסת אומר להם: הריעו בני אהרן הריעו!</p> <p>וכן בכל ברכה וברכה, באחת אומר תקעו ובאחת אומר הריעו.</p>	<p>ואמר לפנין עשרים וארבע ברכות, שמונה עשרה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש. ואותן שש היכן אומרן? - בין גואל לרופא חולי. ומאריך בגאולה, והן עונין אחריו אמן על כל ברכה וברכה.</p>
<p>במה דברים אמורים? - בגבולין, אבל במקדש אינו כן, לפי שאין עונין אמן במקדש.</p>	<p>וכך היו נוהגין בגבולין, אבל במקדש היו אומרים ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך גואל ישראל, ולא היו עונין אחריו אמן. וכל כך למה? לפי שאין עונין אמן במקדש.</p>
<p>ומנין שאין עונין אמן במקדש? שנאמר "קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם ויברכו שם כבוד ומרומם על כל ברכה ותהלה". יכול על כל ברכות כולן לא תהא אלא תהלה אחת? תלמוד לומר: "ומרומם על כל ברכה ותהלה" - על כל ברכה תן לו תהלה.</p>	<p>ומנין שאין עונין אמן במקדש? שנאמר "קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם ויברכו שם כבוד ומרומם על כל ברכה ותהלה" - על כל ברכה וברכה תן לו תהלה.</p>
<p>ואלא במקדש מהו אומר? ברוך ה' אלהים אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך גואל ישראל. והן עונין אחריו: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וחזן הכנסת אומר להם: תקעו הכהנים בני אהרן תקעו. וחוזר ואומר²: מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה.</p>	<p>על הראשונה⁴ הוא אומר ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך גואל ישראל. והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וחזן הכנסת אומר: תקעו כהנים תקעו. וחוזר ואומר: מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה (והן תוקעין ומריעין ותוקעין⁵).</p>
<p>[ועל השניה הוא אומר³] ברוך ה' אלהי ישראל [מן העולם ועד העולם]³ זוכר הנשכחות. והם עונים אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וחזן הכנסת אומר להם הריעו הכהנים בני אהרן הריעו וכו'.</p>	<p>ועל השניה הוא אומר ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך זוכר הנשכחות. והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וחזן הכנסת אומר הריעו בני אהרן הריעו. ואומר⁶: מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה, והם מריעין ותוקעין ומריעין.</p>
<p>וכן בכל ברכה וברכה, באחת אומר תקעו ובאחת אומר הריעו, עד שיגמור את הברכות כולן.</p>	<p>וכן בכל ברכה וברכה. באחת אומר תקעו, ובאחת אומר הריעו, עד שיגמור את הברכות כולן.</p>
<p>וכן הנהיג ר' חלפתא בצפורי ור' חנניה בן תרדיון בסיכני. וכשבא דבר לפני חכמים אמרו: לא היו נוהגין כן אלא בשערי מזרח, ובהר הבית.</p>	<p>וכן הנהיג רבי חלפתא בצפורי ורבי חנניה בן תרדיון בסיכני. וכשבא דבר אצל חכמים אמרו: לא היו נוהגין כן אלא בשערי מזרח ובהר הבית.</p>

¹ המילים "וחוזר ואומר" לא מופיעות בכ"י מי ובכ"י ב' וכן מחקו בהגהות הגר"א, דמי שענה את אבותינו ברכה שניה היא ואומר מקודם אתה זוכר מעשה עולם וכו' וכל פסוקי זכרונות. ובגליון כ"י ב' מופיע "ובשניה הוא אומר" (ע"פ דק"ס).

² לא מופיע בחלק מכ"י והראשונים. דק"ס: "ועי"ז דלא גרסינן הכא וחוזר ואומר זכינו לדעת מאי הפרש איכא בין הני שתי ברייתות הארוכות והמכופלות, דהנה כתבו הר"ן והריטב"א שתי שיטות בהאי מי שענה שאמרו במקדש. לדעת רבם (הוא הרא"ה בפי' להלכות הרי"ף) לא אמרו קודם חתימת הברכה מי שענה והיו חותמין גואל ישראל וכן בשניה כי זוכר כל הנשכחות אתה כו' ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור בא"י אלהי ישראל מן העולם ועד העולם זוכר הנשכחות ואומר החזן תקעו הכהנים ואומר ש"ץ מי שענה כו' הוא ישמע בקול צעקתכם היום הזה ותוקעין, והם הוסיפו לומר שאמרו גם קודם חתימת הברכה מי שענה כו' בקול צעקתכם היום הזה ברוך ה' אלקי ישראל כו' גואל ישראל ואומר החזן תקעו וחוזר הש"ץ (ולרש"י בד"ה חזן חוזר החזן) ואומר שנית מי שענה כו' צעקתכם ביום הזה ותוקעין, ועכשיו רואין אנו שנחלקו בזה שתי הברייתות הראשונה ס"ל כדעת הרא"ה והשניה ס"ל כדעת הר"ן ע"כ הוסיפו בה וחוזר ואומר שהוא חוזר ואומר פעם שניי". [וראה חילוק אחר בין הברייתות בקרן אורה]

³ ע"פ הגהת המהרש"א ומראה כהן.

⁴ כך יש לגרוס, ובמקום המודפס לפנינו בגמרא "ת"ר על הראשונות" (ע"פ דק"ס); וכן הנקודתיים הודפסו בטעות.

⁵ דק"ס: המהרש"א מחק (והן תוקעין ומריעין ותוקעין) שהרי באחת אומר רק תקעו. אך היה לו למחוק (והן תוקעין ומריעין) ולהשאיר מלת ותוקעין, אבל כבר כתבו הריטב"א והר"ן, דהאי ברייתא ר' יהודה

⁶ צריך לגרוס: "וחוזר ואומר" (ע"פ דק"ס).